

Kodanikuühendus EESTI METSA ABIKS (EMA)

www.eestimetsaabiks.ee

19.08.2019

Adressaat/Menetleja:

Harku Vallavalitsus

Kallaste tn 12, Tabasalu, 76901 Harku vald

e-post: harku@harku.ee

Taotluse/ettepaneku esitaja:

MTÜ Eesti Metsa Abiks

Reg. nr. 80419411

Kärje tn 8-2, 11620 Tallinn, Nõmme linnaosa, Harju maakond

e-post: lindamari@estimetsaabiks.ee

Taotluse/ettepaneku esitaja:

Roland Amos

I.k. 35905120313

Hobuseraua tee 8, Harkujärve küla, Harku vald

e-post: roland@firm.ee

TAOTLUS ja ETTEPANEK

Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamiseks, ekspertiisi läbiviimiseks ja -kaitse alla võtmiseks

1 Taotluse aluseks olevad faktilised olud

Kodanikuühendus MTÜ Eesti Metsa Abiks (edaspidi ka EMA) on sõltumatu rahvaliidumine, mille üheks eesmärgiks on kodanikualgatuslikus korras keskkonnapoliitika teostamine Eesti riigi jätkusuutlikuma ja tasakaalustatuma arengu nimel.

Selleks korraldab EMA metsandus- ja keskkonnapoliitilistest probleemidest teavitavaid üritusi, koondab rahvast nii linna- kui maapiirkondades säästmaks olulisi metsi ja keskkonda jätkusuutmatu majandussurve eest. EMA seisab selle eest, et rahvale oluliseks peetav mets ning puhas keskkond säiliks eestlaste ainelise ja vaimse kultuuri edasikandjana ning et meie lastel ja lastelastel oleks ligipääs eluks vajalikule puhtale veele, -toidule ning -õhule.

Roland Amos on Harku vallaga tihedalt seotud ja vallas elupaika omav Eesti Vabariigi kodanik, kelle huviks on jätkusuutlik ning loodussäästlik planeerimine ning avaliku ruumi areng.

2 Taotluse ja ettepaneku õiguslikud alused ja eeldused

Teadaolevalt kaitstakse loodust selle säilitamise seisukohalt oluliste alade kasutamise piiramisega, kaitse alla võetud loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku isenditega ning kivististega sooritavate toimingute reguleerimisega (vt LKS § 2 lg 1).

LKS § 8 lg 1 kohaselt on igäühel õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks (Loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek). Seega on MTÜ-l Eesti Metsa Abiks ja Harku valla elanikul Roland Amosel (edaspidi ka avaldajad/taotlejad) õigus esitada ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

Eestis on looduskaitse ülesanded jagatud riigi ja kohaliku omavalitsuse vahel. Riigi kohustuseks on kaitsealade, kaitstavate liikide ja üksikobjektide (puud, kivid, allikad jm) kaitse, kuid samas võivad kohalikud omavalitsused võtta neid kohustusi ka vabatahtlikult enda kanda. Kohalikele omavalitsustele on Eesti looduskaitseadusega antud võimalus võtta kohaliku kaitse alla kohaliku tähtsusega loodusobjekte.

LKS § 7 lg 1 sätestab loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused:

(1) Loodusobjekti käesoleva seaduse alusel kaitse alla võtmise eeldus on selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

(2) Loodusobjekt võetakse käesoleva seaduse alusel kaitse alla ka juhtudel, kui see on vajalik nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) rakendamiseks.

LKS § 9 lg 2 kohaselt algatab loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse ja viib selle läbi kohalik omavalitsus, seega antud juhul Harku Vallavalitsus. Kuivõrd käesoleva taotluse-ettepaneku objekt asub Harku valla territooriumil, on Harku Vallavalitsus asjaomaseks kohustatud isikuks käesoleva loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluses.

3 Taotlus ja ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamiseks

Kohaliku omavalitsuse tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala, või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse all kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal.

Avaldajate hinnangul esineb käesoleval juhul mitu eraldiseisvat faktiliste asjaolude kogumit, millistest mitmed eraldivõetuna peaks paratamatult tingima avalduse esemeks oleva maa-ala loodusobjektina kaitse alla võtmise.

Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil on piirkonna looduse eripära, kultuuri, asustust ja maakasutust esindavate väärtuslike maastike või nende üksikelementide kaitse ja kasutamise tingimuste määramine kohaliku omavalitsuse poolt (LKS § 43).

Ilma loodusobjekti kaitse alla määramise menetluseta võib loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtta ainult planeeringu alusel (LKS § 9 lg 12). Kuna avaldajale teadaolevalt puudub avaldajal õigus detailplaneeringu algatamise taotlemiseks, saab kõne alla tulla loodusobjekti kaitse alla võtmise menetlus, mille algatamist avaldaja käesolevaga taotleb.

3.1 Loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendused

LKS § 8 lg 2 p. 1 kohaselt peab loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek sisaldama loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendust.

Avaldaja hinnangul esineb käesoleval juhul mitu eraldiseisvat faktiliste asjaolude kogumit, millistest mitmed eraldivõetuna peaks paratamatult tingima avalduse esemeks oleva maa-ala loodusobjektina kaitse alla võtmise.

3.1.1 Kaitseala moodustamine on kohustuslik Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ täitmiseks (ja otsese rikkumise vältimiseks)

Loodusobjekt võetakse LKS § 7 lõike 2 kohaselt kaitse alla ka juhtudel, kui see on vajalik nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) rakendamiseks.

LKS § 7 lg 2 viidi seadusesse looduskaitse seaduse muutmise seadusega ning see õigusnorm jõustus 15.04.2016. Looduskaitse seaduse muutmise seaduse eelnõus on LKS § 7 täiendamist lõikega 2 selgitatud järgmiselt:

Muudatus on vajalik loodusdirektiivi artikli 6 lõike 1 täpseks ülevõtmiseks, et Eesti õiguses oleks selgelt sätestatud kohustus LKSi § 69 nimetatud Natura 2000 võrgustiku ala kaitse alla võtmine. LKSi § 7 täiendamine lõikega 2 võimaldab säilitada senise olukorra, kus riikliku kaitse alla võtmise korral on sätestatud kaitse alla võtmise eeldused ja täiendavalt tekkida olukorral, kus loodusdirektiivist tuleneva kohustuse täitmiseks on sätestatud imperatiivne norm. Direktiivi täpseks ülevõtmiseks tuleb sõnaselgelt sätestada, et direktiivi kohaselt kaitset vajavad alad tuleb ilmingimata kaitse alla võtta.

Nagu teada, on kanakull (*Accipiter gentilis*, *Accipiter gentilis arrigonii* jt) loetud üle-euroopaliselt kaitstavate linnuliikide hulka. Eelmärgitu nähtub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta lisast 1.1

3.1.2 Moodustatav kaitseala on kohaliku tähtsusega roheala

Moodustatav kaitseala on kohaliku tähtsusega mitmekesiste kooslusetüüpidega metsa-ala, mis on aastatega kujunenud kohaliku kogukonna jaoks oluliseks rekreatiiv- ja loodusharidusliku väärtusega alaks.

Tegemist on tervikliku rohealaga keset tiheasustusala, mida iseloomustab suur liigirikkus. Äärmiselt suurest kasutuskooormusest hoolimata on säilinud roheala maastikuline mitmekesisus. Suur liigirikkus ja koosluste suhteliselt hea seisund annavad piirkonnale olulise looduskaitse, keskkonnaharidusliku ja rekreatiivse väärtuse.

Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise üle otsustamisel tuleb vaagida, millist tähtsust konkreetne loodusobjekt omab kohaliku kogukonna jaoks. Antud juhul on kohalikule kogukonnale kõige väärtuslikum Harkujärve küla lähiümbruse maastik terviklikuna koos pinnavormide ja seal kasvava taimestikuga.

Samuti on kaitsealuste liikide püsielupaigad ja muud elupaigatüübid, millele käesolevas taotluses ja ettepanekus ning selle lisades viidatakse, väärtuslikud ning vääriavad Harkujärve küla lähiümbruses kaitsmist.

See ala on üks väheseid mitte üleliia mõjutatud looduskomplekse, mis piirneb Tallinna linna administratiivpiiriga, olles seeläbi unikaalseks loodushariduse baasiks. Lisaks on see linnakodanikele kergesti kättesaadav ka puhke- ja sportimisvõimalusteks. Oleks äärmiselt kahetsusväärne, kui vaid kinnisvaraäri kasumile rõhuvad arendushuvid piirkonna looduspotsiaali täielikult hävitaks ning selle kodanikelt ära võtaks. 2. Maakona TP lisaks olevalt kaardilt nähtub, et loodusobjekti näol on tegemist tervikuna rohekoridori tuumikalasse (tähistega K9) kuuluva alaga. Tegemist on kohaliku tähtsusega maastiku alaga maakona TP mõttes.

3.1.3 Kaitseala moodustamine ühildub Tallinna linna moodustatava Harku metsa

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0147&from=ET>

² Harku metsa kaitse alla võtmise põhjendatuse ning kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiis L. Klein, 2008, lk 4. http://nommeteelselts.ee/doc/Harku_metsa_ekspertiis.pdf

kaitsealaga

Tallinnas on säilinud mitmeid suuri ökoloogiliselt toimivaid rohealasiid, mis on liikide rändekoridorideks.

2019 aastal algatas Tallinna linn kolmanda kohaliku kaitseala, [Harku metsa kaitseala](#), moodustamist.

Selle käigus tehtud uuringutes on avaldatud, et lisaks eeltoodule tuleks Tallinna linnal teha koostööd Harku vallaga, et kaitse alla saaks võetud kogu Harku rabametsa kompleks kuni Harku mõisani.

2018. aastal Harku metsa kaitse alla võtmise eelduste tuvastamiseks ekspertarvamuse koostanud Timo Kark soovib kaitse alla võtta kogu Tallinna linna ja Harku valda jääva tervikliku roheala.³

3.1.4 Kaitseala moodustamata jätmise muudab objektiivselt kaheldavaks Tallinna linna poolt moodustatava Astangu roheala funktsioneerimise

Timo Kark selgitas oma ekspertarvamuses, et Astangu kaitseala ja selle lähiümbrus on rändekoridoriks erinevatele looma ja linnuliikidele ning see on osa suuremast rohealade võrgustikust, mis omavad tihedalt asustatud piirkondades erilist rolli ka kliimamuutustega kohanemise ja õhukvaliteedi parandamise seisukohast. Kuigi Harku raba ja seda ümbritsevate metsade kaitse on tagatud ka planeeringutega, väärib ala mitmekesine maastik ja eriilmeline mets kaitset vähemalt kohalikul tasandil. Antud piirkonna – nagu ka teiste linnaliste rohealade – kasutuskõormus on suhteliselt suur, mistõttu vajab see ka rohkem tähelepanu.

Seega mõjutab käesoleva taotluse esemeks olev loodusobjekt ka lähiümbruses asuvate kaitsealade toimimist.

3.1.5 Moodustataval kaitsealal esinevad vääriselupaiga (VEP) tunnused

Vääriselupaigaks (VEP) loetakse mõne hektari suuruseid metsaosi, enamasti loodusmetsade tükke, kust leiab suure tõenäosusega haruldasi ja ohustatud liike – sestap vajavad need alad kaitset. Selliseid väga kõrge looduskaitse väärtusega ja mitmekesise metsaelustikuga kohti leidub Eestis metsades ainult 1% metsamaast.

Eestis inventeeriti viimati VEPe süstemaatiliselt aastatel 1999-2002. Asjatundjate hinnangul leiti toonase inventuuri käigus vaid kuni 50% olemasolevatest VEPidest, kuid ülejäänud jäid registreerimata ning vahepeal toimunud raietest puutumata alad on seni veel kaitseta.⁴

Kõrge haruldusastmega elupaigatüüpide olemasolu käsitletaval alal viitab sellele, et inventuuri-eksperdi tulemina tuleb loodusobjekt võtta kaitse alla tulenevalt direktiivist 92/43/EMÜ.

3.1.6 Loodusobjekti kaitse alla võtmine peaks olema kohustuslik muul põhjusel – Harju maakonna 2003. a teemaplaneeringuga ette nähtud rohevõrgustiku ala toimimiseks

Harju maakonna 2003. a teemaplaneeringuga “Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnaningimused”⁵ (edaspidi TP) on määratletud roheline võrgustik, mis koosneb tuumaladest ja rohekoridoridest.

Harju maakonna TP seletuskirja kohaselt on selle üheks olulisemaks eesmärgiks loodus- ja keskkonnakaitsele pühendatuma ruumistruktuuri tagamine (lk 3). Maakonna TP on alusmaterjal üld- ja detailplaneeringute koostamisel. Seega pidi Harku VV üldplaneeringu (edaspidi ka Harku valla ÜP) ja näiteks Hobuseraua tee 15 DP kehtestamisel arvestama Harju maakonna 2003. a TP-ga, samuti Harju maakonna üldplaneeringuga (edaspidi ka Harju ÜP).

³ <http://www.pealinn.ee/newset/tallinn-soovib-harku-rabametsa-kohaliku-kaitse-alla-votta-n238766>

⁴ <https://www.elus.ee/index.php/vaariselupaikade-inventuur-eesistis/>

⁵ Harju maavanema 11. veebruari 2003. a korraldus nr 356-k.

Loodusobjekt jääb ÜP rohevõrgustiku tähisega K9 (vt ÜP KSH lk 76) tuumikalasse. DP jõussejäämisel ja selle elluviimisel hävineks pöördumatult rohekoridori K9 tuumikala, sest see jaotuks Harku järve piirkonnas kaheks eraldiseisvaks osaks. Kokkuvõttes oleks keskkonnakahju veelgi suurem, kuna rohekoridori tähisega K9 funktsioneerimine muutuks küsitavaks.

Harju maakonna TP seletuskirja kohaselt on selle üheks olulisemaks eesmärgiks loodus- ja keskkonnakaitseliselt põhjendatuma ruumistruktuuri tagamine (lk 3). Maakonna TP on alusmaterjal üld- ja detailplaneeringute koostamisel, mistõttu pidi Harku VV DP kehtestamisel arvestama ka Harju maakonna 2003. a TP-ga.

Roheline võrgustik on planeerimisalane mõiste, mis funktsionaalselt täiendab kaitsealade võrgustikku, ühendades need looduslike aladega ühtseks terviklikuks süsteemiks (TP seletuskirja p. 2.1.1).

TP seletuskirja punktis 2.1.1 on rohekoridoride nõuete osas märgitud, et rohelises võrgustikus võib eristada kahte omavahel seotud osa:

- tugi- e tuumalad – piirkonnad, millele süsteemi funktsioneerimine valdavalt toetub. Tugialad on ümbritseva suhtes kõrgema väärtusega (looduskaitsealine, keskkonnakaitseline jne) alad;
- rohekoridorid, ribastruktuurid nn siduselemendid (ribastruktuuride sõlmed ja astmelauad, mis on sidususe, territoriaalse terviklikkuse tagajad).

Tuumalade keskseks funktsiooniks valla tasandil on loodusliku mitmekesisuse tagamine ja inimesele vajalike ressursside taastootmine. Loodusliku mitmekesisuse tagamiseks loodavad tuumalad hõlmavad endas eelkõige kõrge looduskaitsealase väärtusega alasid, mis on juba kaitse alla võetud või on tuvastatud looduskaitsealast väärtust omavate koosluste või liikide esinemine.

Rohelise võrgustiku hulka kuuluva ribastruktuuri (st. rohekoridori, mitte tuumikala) läbimõõduks on mikrotasandil (st. kohalikul tasandil) määratletud minimaalselt 300 meetrit (TP seletuskirja p. 2.1.3).

Roheline võrgustik on planeerimisseaduse järgi eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslike ja poollooduslike koosluste kogum, mis koosneb tuumikaladest ja neid ühendavatest rohekoridoridest.

Tuumalade keskseks funktsiooniks valla tasandil on loodusliku mitmekesisuse tagamine ja inimesele vajalike ressursside taastootmine. Loodusliku mitmekesisuse tagamiseks loodavad tuumalad hõlmavad endas eelkõige kõrge looduskaitsealase väärtusega alasid, mis on juba kaitse alla võetud või siis on tuvastatud looduskaitsealast väärtust omavate koosluste või liikide esinemine.

ÜP ja ÜP KSH koostamise alusdokumentiks on Eestimaa Looduse Fondi (ELF) 2007. a uuring⁶, kus Hobuseraua tee ja selle lähiümbruse ala on määratud rohevõrgustiku tuumalaks koos kõrvalasuva Merikanni kinnistuga 19814:001:0393 (vt ELF-i kaart).

DP ala (st. Hobuseraua tee 15) jääb ÜP rohevõrgustikku tähisega K9 (vt ÜP KSH lk 76) tuumikalasse. DP jõussejäämisel ja selle elluviimisel hävineks pöördumatult rohekoridori K9 tuumikala, sest see jaotuks Harku järve piirkonnas kaheks eraldiseisvaks osaks. Kokkuvõttes oleks keskkonnakahju veelgi suurem, kuna rohekoridori tähisega K9 funktsioneerimine muutuks küsitavaks.

3.1.7 Moodustatav kaitseala on Keskkonnaregistri kohaselt kaitsealuste liikide päsielupaigaks ja on vajalik kaitsealuste liikide kaitse tagamiseks

⁶ Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring, Kaupo Kohv Eestimaa Looduse Fond 2007 Tartu.

Keskkonnaagentuuri keskkonnaregistrist nähtub III kaitsekategooria palukuklase 3 leiukohta asuvad maaüksusel [REDACTED] ja üks leiukoht asub maaüksusel [REDACTED].

Kanakulli leiukoht/elupaik asub "EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuuri" andmetel [REDACTED].

3.3 Loodusobjekti ohustatus

Selliste tegevustena tuleks eelkõige nimetada võimalikku ohustatust seonduvalt Hobuseraua tee 15 detailplaneeringu elluviimisega (elamukompleksi rajamine). Ohustatus tuleneb ulatuslikumatest lageraietest ja oluliselt suurenevast mootorsõidukite liiklemiskoormusest, samuti ulatuslikust suurenevast ehitustegevusest ning inimasustuse tihenemisest ettepaneku alusel kaitse alla võtmist väärivates piirkondades.

LKS § 46 lg 2 p. 1 kohaselt arvatakse II kaitsekategooriasse liigid, mis on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise ja elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel. Seejuures on Harku järve kaldavöönd ja selle lähiümbrus rohevõrgustiku hulka kuuluv ala.

Kanakulli peamiselt ohustavateks teguriteks on pesapaikade hävinemine, toitumisalade kvaliteedi langus ja pesitsusaegne häirimine. Pesapaiga kaitseks tuleb pesa või pesade ümber moodustada sihtkaitsevöönd, mis peaks hõlmama vähemalt 5 ha vähemalt 60-aastast metsa; kui vanem metsaala on suurem, kaasatakse see sihtkaitsevööndisse vähemalt 300 m ulatuses, järgides metsaeraldisi või looduslikke piire. Pesitsusaegse häirimise vältimiseks tuleks sobiva pesitsuspuistuga piirnev noorem mets kaasata piiranguvööndina ca 300 m ulatuses, järgides metsaeraldisi või looduslikke piire. Kanakulli kaitset on võimalik ühendada mitmete teiste metsaliikide kaitsega, millest olulisemad on metsakanalised, kotkad ja must-toonekurg.

Liigi kaitse-eeldusteks on liigi väikese arvukuse tõttu selle haruldus ning ohutegurite kriitiline mõju. Kanakulli osas on vastav tingimus selgelt täidetud.

Kaitsealuste linnuliikide jaoks vajalikud komponendid on pesa rajamiseks sobivate puude pidev leidumine, pesitsusrahu ja lähedal asuvad toitumisalad. Neid saaks tagada, kui metsamajandust planeeritaks maastiku järgi, üks osa suuri ja okslikke puid jääks raietel alati kasvama ning raierahu kataks pesitsusaja tundlikud faasid.

Kui paljude teiste liikide eelistatud pesakohad asuvad lagendikest vähemalt 30–50 m kaugusel (konnakotkad, viud), siis kanakulli puhul on see vastavalt 70 m. Veel kaugemale peavad jääma üldkasutatavad teed ja inimasustus.

3.3 Loodusobjekt on haruldane ja sellel on oluline teaduslik väärtus

LKS § 4 lg 5 p. 1 kohaselt on püsielupaigaks väljaspool kaitseala või selle piiranguvööndis asuv piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik.

Nn pesapuu põhifunktsioon on pesale kindla aluse tagamine, kusjuures varjatust ja häirimiskindlust peavad enamasti pakkuma ümbritsev puistu ja pesa asend maastikul. Üherindelne mets ei tohi olla liiga hõre.

Niivõrd suur hulk kanakulli püsielupaiku (pesitsuskohti), millised juba on Keskkonnaregistrisse kantud, kinnitab loodusobjekti erilisust ja haruldust. Kanakullide pesitsuspaikade osakaal Eestis on niivõrd marginaalne, et iga pesitsuskoht kui selline on väärtus omaette. Samal ajal loetakse elujõuline kotkakodu üheks looduskaitse sümbolitest.

Rõhutada tuleb sedagi, et põhjalikuma inventuuri järel võib selliste (eriti kanakulli) elupaikade osakaal oluliselt kasvada. Mitmed hiljuti moodustatud riiklikud kaitsealad on selles valguses hoopis väiksema kaitsealuste liikide, eriti kanakulli pesitsuspaikade arvuga.

Harukordselt suur hulk looduskaitsealuste liikide püsielupaiku annab tunnistust sellest, et Hobuseraua teega piirnevad metsamassiivid on väärtuslikud ja nn ökosüsteemi teenuste seisukohalt olulisemad kui „keskmine“ mets.

3.4 Põhjendused loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta

Kaitsealale jääv niivõrd suur hulk kotkaliste pesitsemiskohti (elupaiku) on linnakeskkonnas väga haruldane looduslik kooslus.

Ala on oluline roheline punkt (metsalindude puhkeala) Tallinnas piki Eesti põhjarannikut kulgeval lindude rändeteel. Ala on ka pika ajaloolise traditsiooniga hinnatud haljasmaa, mis on aastate vältel jäänud raietest puutumata.

Loodusobjekt on otstarbekas kaitse alla võtta, kuna siin on vaatamata kasvavale kasutuskooormusele säilinud väärtuslikud kooslused ning märkimisväärne liigirikkus. Seetõttu on head eeldused kasutada roheala nii piirkonna kui ka linna elanike puhke- ja virgestusalana ning loodushariduse andmiseks. Kuna kasvav kasutuskooormus ja ehitussurve ohustab roheala ulatust ja liigirikkust, on oluline huvirühmadele teadvustada, et tegemist on aktiivset kaitset vajavate kooslustega, mitte lihtsalt planeerimisprotsessides hävitamisele kuuluva rohealaga.

Kaitseala moodustamine annab avalikkusele selge signaali ala väärtusest ning otsustajatele paremad võimalused ja selge raamistiku roheala kaitse korraldamiseks.

Lisaks on kaitseala loomine oluline eelpool nimetatud kaitsealuste liikide kaitseks ning võimalike kaitsekorralduslike tegevuste elluviimiseks.

Ilma kaitseala moodustamata ei ole võimalik piisavalt tõhusalt antud alal olevaid loodusväärtusi ja looduskaitse aluste liikide püsielupaiku kaitsta.

3.5 Põhjendused kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta

Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena (LKS § 30 lg 1).

Seonduvalt loodusobjekti kaitse alla võtmisega kohaliku omavalitsuse poolt eristatakse LKSis vaid kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavat loodusobjekti, nägemata siin ette alakategooriaid.

Kuivõrd Harkujärve küla lähiümbrus kujutab endast terviklikku maa-alalist loodusobjekti, millest osa jääb rohevõrgustiku alasse ja mille suhtes kehtivad kindlad piirangud, siis on põhjendatud kohaliku kaitse alla võtta teatud maa-ala Harkujärve külas Hobuseraua tee lähiümbruses.

Eraldi vööndeid kõnealuse kaitstava loodusobjekti territooriumil ette ei nähta.

3.6 Loodusobjekti kaitse alla võtmise eesmärgid

LKS § 8 lg 2 p. 2 kohaselt peab loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek sisaldama loodusobjekti kaitse alla võtmise eesmärki.

Kui vaadata käsitletaval alal väljakujunenud loodusõppe ning rekreatiivrajatiste võrgustikku ning maastike eripära, siis vastab selle ala kaitse alla võtmine juba selles osas igati looduskaitseaduse § 43 toodud eesmärkidele. Arvestades lisaks veel Harku metsa looduskompleksi ühtsust ja ulatumist käesoleva töö tellinud omavalitsuse administratiivpiiride taha, siis tuleks siin moodustada koostöös piirnevate omavalitsustega ühine suurema pindalaga kaitsealune loodusobjekt. Sel alal on kõrge potentsiaal tõsta urbaniseerunud keskkonna elanike hulgas teadlikkust. Seda lisaks looduses toimivate protsesside tutvustamisele ka selles osas, et tegelik elusloodus ei saa eksisteerida vaid linna haljasala või heakorrastatud pargina. Ürgsemad loodusprotsessid on esmapilgul vähem esteetilised, aga süvenemise korral märksa põnevamad ja keerukamad, seega tuleks selle ala hariduspotentsiaali kindlasti arendada.⁷

Kaitse-eesmärk on ka metsakoosluste arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina, kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ning olemasolevate rohumaakoosluste avatuna hoidmine.

Kaitse alla võtmise eesmärgiks on metsaökosüsteemi ja elustiku mitmekesisuse kaitse. Olukorras, kus loodusobjekti säilimist võib ohustada tiheasustusala põhimõttel uue elamurajooni rajamine, ulatuslik metsa raiumine ja intensiivne mootorsõidukite või jalgratastega liikumine või rohkearvulise osavõtjaskonnaga massiürituste korraldamine, kusjuures tegemist on Eesti oludes haruldase maastikuga, mis on esteetiliselt väärtuslik ja haruldane, siis on põhjendatud kõnealuse loodusobjekti kaitse alla võtmine LKS § 7 lg 1 mõttes.

Kaitse alla võtmise eesmärgiks on ka rekreatsiooni- ja virgestusvõimaluste säilitamine ning parandamine. Kohaliku kogukonna seisukohast on oluline, et säilitatakse väljakujunenud väärtuslik maastik ja elustike kooslus, parandades sellega ka inimeste rekreatsioonivõimalusi puhtas looduses.

Loodusobjekti kaitse-eesmärgiks on ilmselgelt looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning seal esinevate nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja liikide soodsa seisundi tagamine, samuti direktiivi 2009/147/EÜ täitmiseks.

3.7 Taotluse-avalduse esemeks oleva loodusobjekti tähistus, kaitseala piirid

3.7.1 Kaitstava loodusobjekti kohapealne tähistamine

LKS § 23 lg 1 kohaselt tähistatakse kaitseala, hoiuala, kaitstav looduse üksikobjekt ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt tähistatakse nii, et kaitstava loodusobjekti asukohast looduses oleks võimalik mõistlikul viisil aru saada.

Kaitstava loodusobjekti tähistamist korraldab kaitstava loodusobjekti valitseja (LKS § 23 lg 2). Arvestades kõnealuse kaitseala iseärasusi, kaitstavate liikide omapära ning II kaitseala kategooria hulka kuuluvate kanakulli elupaikade erakorraliselt suurt hulka, mis vajab kindlasti säilitamist, on ilmtingimata vajalik asjaomaste infotahvlite ja/või -märkide paigaldamine kaitseala välispiiridele.

3.7.2 Moodustatava kaitseala kaart-joonis

LKS § 8 lg 2 p. 3 kohaselt peab loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek sisaldama loodusobjekti kaarti, millele on kantud loodusobjekti asukoht või piir ja loodusväärtused, mille kaitse eesmärgil loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek esitatakse.

Arvestades ka Harju maakonna rohevõrgustike teemaplaneeringut, teeme ettepaneku võtta kogu kaitseala joonisele kantud ala kohaliku omavalitsuse tasandi kaitsealuseks loodusobjektiks vastavalt joonisel tähistatud piirides (kaart lisatud).

⁷ http://nommeteeselts.ee/doc/Harku_metsa_ekspertiis.pdf

3.8 Loodusobjekti kaitseks vajalikud piirangud

Asustuse arengu suunamisel tuleb arvestada looduskeskkonna hea seisundi tagamise vajadust (sh mõju olemasolevatele ja kavandatavatele kaitsealustele objektidele) ning piisavate loodusressursside olemasolu piirkonnas (vabas õhus viibimise võimalused, joogiveevaru, sh põhjaveevaru jne).

Ruumikasutuse läbimõeldud suunamine toob perspektiivis kaasa positiivse mõju majanduskeskkonnale, hoides ära mõttetu investeringuid ja soodustades läbimõeldud ressursikasutust.

LKS § 2 lg 2 kohaselt tuleb looduse kaitsel lähtuda tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest, kaaludes iga kord alternatiivsete, looduskaitse seisukohalt tõhusamate lahenduste rakendamise võimalusi.

LKS § 8 lg 2 p. 4 kohaselt peab loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek sisaldama loodusobjekti kaitseks kavandatavate piirangute kirjeldust.

Loodusobjekti funktsionaalseteks eesmärkideks on bioloogilise mitmekesisuse kaitse, veerežiimi stabiliseerimine, veekvaliteedi paranemine, rekreatiivsed teenused ja levikukoridorid elustikule, kaitsealuste liikide kaitse ja leviku soodustamine.

Kaitseala tagaks intensiivse elamuehituse sihtmärgiks olevale Harku järve lääne poolsele rohealale sellele omase maastikupildi, metsade ning pinnamoe kombineeritud mõjust tuleneva bioloogilise mitmekesisuse, ökosüsteemi kooskõla ja maastike taluvuse inim- ning majandustegevusele.

Lubada võiks selliseid tegevusi, mis ei avalda ebasoodsat mõju looduskaitseala kaitse-eesmärkidele või terviklikkusele, samuti Tallinna linna moodustatavale Harku metsa kaitsealale. Tegemaks kindlaks, millistel juhtudel on millised tegevused lubatud, tuleks ekspertiiside läbiviimisesse kaasata Tallinna linn.

Loodushoidlikuks majandamiseks tuleb metsaomanikul või -majandajal teada, kas ka tema metsas on looduskaitsealuste linnuliikide pesi ja mida sellisel puhul teha. Selgitada tuleks sedagi, kuidas käituvad pesaomanikud siis, kui vana pesakoht muutub või hävib.

Võttes arvesse ala väärtuslikkust looduskooslusena ja samaaegu ka suurt potentsiaali loodushariduse arendamiseks, siis on ettepanud kaitseala igati põhjendatud. Kindlasti tuleks piirkonnas piirata kuivendustegevust, kuna kooslus on just kuivendamisele eriti tundlik.

LKS § 48 lg 2 sätestab, et II kaitsekategooria liikide vähemalt 50 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest. Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse (LKS § 48 lg 4).

Kaitseala eskiisi (korralduse kava, Lisa 2) määramisel on lähtutud looduskaitseaduse § 44 lõikest 1, mille kohaselt rakendatakse kohaliku kaitse alla võetud maa-alal looduskaitseaduse § 31-s sätestatud kaitsekorda ehk piiranguvööndi režiimi. Piiranguvööndi režiim lähtub põhimõttest, et kaitsealal võiks jätkuda olusid arvestav külastus, mis ei häiri loodusobjekti ega selle üksikuid osi, ja et oleks võimalik teostada kaitsekorralduslikke töid, rajada rekreatsiooniobjekte ning hooldada tehnovõrke.

3.5 Loodusobjekti kaitse alla võtmisega ja kaitse korraldamisega seotud kulutuste

hinnang

LKS § 8 lg 2 p. 5 kohaselt peab loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek sisaldama loodusobjekti kaitse alla võtmisega ja kaitse korraldamisega seotud kulutuste hinnangut.

Kaitse alla võtmisega kaasnevad ühelt poolt menetluskulud ja teiselt poolt ala kaitse korraldamisega seotud kulud (loodusobjekti hooldustööde ja kaitse alla võetava loodusobjekti tähistamise kulud). Roheala kaitse alla võtmisel on peamine kulutus kaitseala tähistamine ning kaitseala kaitsekorralduskava koostamine. Kaitsekorralduskava on lisatud käesolevale ettepanekule.

Kaitsealale jäävate maaüksuste sihtotstarve on maatulundusmaa ning kaitse-eeskiri ei sea olulisi piiranguid maaomanikele, pigem soodustab maa sihipärast kasutamist.

Poollooduslikud kooslused ehk pärandkooslused on erakordselt liigirikkad looduslikud niidualad, mida on järjepidevalt niidetud või karjatatud ning mis on elupaigaks mitmetele haruldastele liikidele. Eestis peamiselt levinud poollooduslike koosluste tüübid on puisniidud, loopealsed, ranna-, lammi-, aru- ja soostunud niidud ning puiskarjamaad.

Et suurendada poollooduslike koosluste pindala ning säilitada Eestile omast liigilist mitmekesisust ja traditsioonilist maastikku, toetab riik poollooduslike koosluste taastamist ning hooldamist.

Lisaks sellele ei ole ka ala looduslikuna säilitamiseks vaja teha mingeid kulutusi, kuna kaitse põhieesmärk peaks olema just ala puutumatus säilitamine, tormimurru vms surnud puidu puutumata jätmise jne.

Ala säilitamine sellistel eesmärkidel ei eelda olulisi kodanike liikumispiiranguid (eeldab vaid positiivset suunamist liikumisteede rajamisega), samaaegselt võib hinnata vajalikud ala kaitsealana hooldamise kulud suhteliselt väikesteks.

4 Taotlus ekspertiisi(de) läbiviimiseks ja tulemuste avaldamiseks

Riigikohus on korduvalt rõhutanud, et HMS § 4 lg 2 kohaselt tuleb kaalutusõigust teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. Juhul, kui haldusorgan ei teosta kaalutusõigust, on lähtunud sobimatutest või ebaõigetest kaalutlustest või jätnud mõne olulise asjaolu tähelepanuta, võib olla tegemist olulise kaalutusveaga.⁸

LKS § 8 lg 3 järgi korraldab kaitse alla võtmise algataja ettepanekus nimetatud loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ja otstarbekuse ning kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi, kaasates selleks vastava ala eriteadmistega isiku (edaspidi ekspert).

Nõuetekohase ettepaneku alusel korraldab keskkonnaamet loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ja kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi. Kui ekspertiisist nähtub, et loodusobjektile on kaitse alla võtmise eeldused, algatatakse kaitse alla võtmise menetlus.

Elustiku uuringute tegemine on nõutud planeeringute ja projektide menetluse käigus, kui on kahtlusi kaitsealuste liikide esinemisest arendusalal. Ekspert hinnangud annavad infot ning juhiseid edasiseks planeerimisprotsessiks, kuidas kaitstavaid liike arendusalal säilitada või kompenseerida elupaikade kadumist.

Alles siis, kui ekspertiisi tulemusest peaks nähtuma, et loodusobjektile mingil põhjusel puuduvad LKS-s sätestatud kaitse alla võtmise eeldused või kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas, võiks kaitse alla võtmise algataja (Harku Vallavalitsus) keelduda kaitse alla

⁸ RKHko otsused haldusajades 3-3-1-72-13 p 21, nr 3-3-1-54-03, p-d 38–40, ja nr 3-3-1-81-07, p 16.

võtmise menetluse algatamisest, edastades ettepaneku tegijatele kaitse alla võtmise algatamisest keeldumise otsuse koos eksperdi arvamusega. Nii näeb ette LKS § 8 lg 4.

Harku VV 28.05.2015. a KSH algatamata jätmise otsusest nähtub, et DP ala läheduses asuvad II kaitsekategooria kaitsealuste liikide leiukohad: kanakull (*Accipiter gentilis*), suurvidevlane yõtalus noctula), tiigilendlane (*Myotis dasycnem*), põhja-nahkhiir (*Eptesicus nitssonii* ja veelendlane (*Myotis daubentonii*).

Vaatamata eeltoodud vastuoludele kaitsealuste liikide osas, otsustas Harku VV tuginedes samale ekspertarvamusele, jätta Hobuseraua tee 15 maaüksuse detailplaneeringule keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata.

Riigikohus on haldusasjas nr. 3-3-1-39-04 p-s 12 selgitanud, et halduskohtumenetluses tuleb juhinduda uurimisprintsiipest (HMS § 6, § 38 lg 1), st kohus on kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ning vajaduse korral koguma selleks tõendeid.⁹

HKMS § 56 lg 1 kohaselt on tõendiks igasugune teave, mis on seaduses sätestatud menetlusvormis ja mille alusel kohus teeb seaduses sätestatud korras kindlaks menetlusosaliste nõudeid ja vastuväiteid põhjendavad asjaolud või nende puudumise, samuti muud asja õigeks lahendamiseks tähtsad asjaolud. Seisukoht, et tõendit ei saa hinnata, sest seda ei ole kohtule esitatud, ei ole kooskõlas halduskohtumenetlusele omase uurimisprintsiipestiga.¹⁰

Euroopa Kohtu praktika kohaselt tähendab asjakohane hindamine loodusdirektiivi mõttes seda, et valdkonna usaldusväärseimatest teadusandmetest lähtudes tuleb teha kindlaks kõik kava või projekti aspektid, mis eraldi või koos muude kavade või projektidega võivad avaldada mõju selle ala kaitse-eesmärkidele (Euroopa Kohtu otsus asjas C-404/09: komisjon vs Hispaania, p 99). Hindamist ei saa lugeda asjakohaseks, kui selles esinevad lüngad või kui see ei sisalda selliseid täielikke, täpseid ja lõplikke seisukohti ning järeldusi, mis hajutaksid kõik teaduslikult põhjendatud kahtlused kavandatud tööde mõju kohta (samas, p 100). Muu hulgas on oluline teha kindlaks erinevate tegevuste kuhjув ehk kumulatiivne mõju (samas, p 103).

Olulise keskkonnamõjuga küsimuste õigeks otsustamiseks on määrav tähtsus läbiviidaval haldusmenetlusel iseenesest. Enamasti ei ole neis asjades võimalik veenvalt otsustada, et vaatamata puudustele haldusmenetluse läbiviimisel on selle tulemusena antud haldusakt sisuliselt õiguspärane. Võimalik on üksnes eeldada vastuvõetud otsuse õiguspärasust, kui otsustamisele on eelnenud seaduses ettenähtud korras läbiviidud ja haldusmenetluse põhimõtetele vastav haldusmenetlus.¹¹

Eeltoodust tulenevalt on ilmtingimata vajalik teostada asjassepuutuva ala täielik zooloogilis-botaaniline analüüs koos detailse koosluste kaardistamisega. Ala taimestik, eriti käpaliste flora, on käesoleva ajani täielikult uurimata.

Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu koos menetluse senises käigus saadud või koostatud dokumentidega, mille avalikustamine ei ole seadusega keelatud, pannakse tutvumiseks välja loodusobjekti asukohajärgses Keskkonnaametis ja valla- või linnavalitsuses. Avalik väljapanek ei tohi kesta vähem kui kaks nädalat (LKS § 9 lg 7).

Palume ekspertiiside tulemuste avalikustamisest avaldajaid teavitada.

⁹ sama seisukoht RKHKo otsus haldusasjas nr. 3-3-1-56-05, p. 14.

¹⁰ RKHKo otsus haldusasjas nr. 3-3-1-50-99, p. 4.

¹¹ RKHKo otsus haldusasjas nr. 3-3-1-86-06, p. 24.

5 Taotlus avaliku arutelu korraldamiseks (kaitse alla võtmise menetluses)

Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija avaldab teate loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes ja kohalikus ajalehes. Loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamise teade avaldatakse kohalikus ajalehes (LKS § 9 lg 3). LKS § 9 lg-s 4 on sätestatud teave, mida vastav teadaanne peab sisaldama.

LKS§ 9 lg 71 näeb ette, et loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluses ettepaneku või vastuväite esitamisel tuleb märkida selgelt väljendatud ettepanek või vastuväide ning põhjendused:

- 1) loodusväärtuste esinemise või puudumise kohta;
- 2) kaitsekorra põhjendatuse kohta;
- 3) info kehtivate haldusaktide või pooleliolevate haldusakti andmise menetluste kohta, mis võivad mõjutada loodusobjekti kaitse alla võtmist;
- 4) muud olulised asjaolud, mis võivad mõjutada loodusobjekti kaitse alla võtmist.

Käesoleva avalduse menetluse õiguspärase ilme tagamiseks tuleb paratamatult korralda avalik väljapanek ja tulemuste avalik arutelu, mille käigus saavad õigustatud isikud esitada eelnimetatud avaldusi ja/või seisukohti.

6 Loodusobjekti kaitse alla võtmine ja seda ohustava Hobuseraua tee 15 detailplaneeringu menetlemise peatamine

Kui loodusobjektil on Looduskaitse seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused ja kaitse alla võtmine on otstarbekas, algatatakse kaitse alla võtmise menetlus kooskõlas LKS § 9-s sätestatuga (vt LKS § 8 lg 5).

LKS § 10 lg 7 järgi toimub loodusobjekti kaitse alla võtmine kohaliku omavalitsuse tasandil volikogu poolt kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu alusel (p 1); või ilma planeeringut koostamata (p 2).

Kui on esitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek või algatatud kaitse alla võtmise menetlus käesoleva seaduse § 9 lõike 1 tähenduses, siis on haldusorganil, kellele on esitatud taotlus muu haldusakti andmiseks, mis võib mõjutada ettepanekus nimetatud loodusobjekti seisundit, õigus peatada haldusakti andmise menetlus. Haldusakti andmise menetlus peatatakse kuni loodusobjekti kaitse alla võtmise või kaitse alla võtmisest keeldumise otsuse tegemiseni, kuid mitte kauemaks kui 28 kuuks haldusakti andmise menetluse peatamise otsuse tegemisest arvates (LKS § 8 lg 6).

Maa-ala kaitse alla võtmise eeldused on aja jooksul oluliselt kasvanud, kuna alalt on leitud uusi kaitstavaid liike ning seoses kinnisvaraarendusesurvega on ala võimalikult terviklikuna säilimine muutunud veelgi olulisemaks.

7 Taotlus Hobuseraua tee 15 detailplaneeringu menetluse peatamiseks

Detailplaneering viidi läbi vastavalt Harku valla üldplaneeringule, mis on kehtestatud 17.10.2013. a Harku Vallavolikogu otsusega nr 138, vastavalt 2003. aastal kehtima hakanud planeerimisseadusele, sest see on algatatud enne 01.07.2015.

Detailplaneeringu eesmärgiks on olemasoleva maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksuse jagamine üheksateistkümneks elamumaa sihtotstarbega, kaheks transpordimaa sihtotstarbega ning üheks tootmismaa sihtotstarbega krundiks. Planeeringuga määratakse ehitusõigus üheksateistkümnelt üksikelamu püstitamiseks ning lahendatakse tehnovõrkudega varustamine ja juurdepääsud kruntidele.

Hobuseraua tee 15 detailplaneeringu menetluse peatamine on ilmtingimata vajalik keskkonnakuriteo (kaitsealuste liikide - nende püsielupaikade ja keskkonna hävimise) ärahoidmiseks.

Hobuseraua 15 DP menetluse käigus tehtud KSH algamata jätmise otsuse lisa nr. 112 punktides 1.2 ja 1.3 on kokkuvõtvalt nenditud, et DP ala on suures osas metsastumise tulemusel kõrghaljastusega kaetud.

Harku VV 28.05.2015. a KSH algamata jätmise otsusest nähtub, et DP ala läheduses asuvad II kaitsekategooria kaitsealuste liikide leiukohad: kanakull (*Accipiter gentilis*), suurvidevlane yõtalus noctula), tiigilendlane (*Myotis dasycnem*), põhja-nahkhiir (*Eptesicus nitssonii* ja veelendlane (*Myotis daubentonii*).

Käesoleval juhul on ilmne, et DP-ga kavandatud tegevus lõikab pöördumatult K9 rohekoridori kaheks osaks, mis kahjustab K9 rohekoridori funktsioneerimist olulisel määral. DP kehtestamisel ei ole järgitud rohekoridori minimaalse läbimõõdu nõuet.

Rohekoridori minimaalse mahu nõuet on eiratud nii suurel määral, et seda ei saa mõistlikult kuidagi õigustada. DP realiseerimisega kaasneb paratamatu ja pöördumatu rohekoridori K9 hävimine.

DP menetlemise algetapis selgitati, et DP ala eraldava metallaia (sh võrkaia) või osaliselt läbipaistva puitpiirde (sh laudis ja lippaed) maksimaalseks kõrgus võib olla kuni 1,5 m. Kõrgemate piirete ning läbipaistmatute plankpiirete ehitamine on keelatud.¹³ Nii on ka märgitud DP seletuskirjas punktis 2.1.2. Samaaegselt on järgnevas alapunktis märgitud, et piiretes, mis ei külgne teega (elamukruntide omavahelised piirded), võib kasutada grillnurga rajamise soovi korral kuni 2,0 m kõrguseid ja 6 m pikkuseid müüre (paemüür, maakividest müür, krohvitud tehiskividest müür).

DP ala (st. Hobuseraua tee 15) jääb ÜP rohevõrgustikku tähisega K9 (vt ÜP KSH lk 76) tuumikalasse. DP jõussejäämisel ja selle elluviimisel hävineks pöördumatult rohekoridori K9 tuumikala, sest see jaotuks Harku järve piirkonnas kaheks eraldiseisvaks osaks, st. kokkuvõttes oleks keskkonnakahju veelgi suurem, kuna rohekoridori tähisega K9 funktsioneerimine muutuks küsitavaks.

Eeltoodust nähtub, et DP-ga kavandatud ja võimaldatav tegevus kahjustab pöördumatult roheala K9 terviklikkust ja funktsioneerimist. Olemasolevaid tingimusi arvestades ei ole mõeldav, et DP ala seni läbinud metsloomad (kitsed jms keskmised- ning väikeulukid) saaksid rohekoridori edaspidi kasutada.

Lisaks eeltoodule tuleb meeles pidada, et Keskkonnaregistri andmetel on Hobuseraua tee 15 kinnistul endal registreeritud III kaitsekategooria palukuklase leiukoht ja kanakulli püsielupaik. Seega kaasneks Hobuseraua tee 15 DP elluviimisega pöördumatu kahju keskkonnale, so. lõppjärgus Eesti Vabariigile ja selle kodanikele.

8 Avaldus-taotlus ärakuulamisõiguse täitmiseks (järgimiseks) ja selle tagamiseks kaitseala moodustamise menetluses

HMS § 40 lg 1 sätestab üldreegli haldusakti adressaadi ärakuulamiseks nii koormava haldusakti andmise kui ka soodustava haldusaktist andmata jätmise korral.¹⁴

¹² EKSPERTARVAMUS HARKU VALLAS HARKUJÄRVE KÜLAS HOBUSERAUA TEE 15 KINNISTU DETAILPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VAJALIKKUSEST OÜ Head/OÜ Besten Tallinn 2015.

¹³ DP eskiisi tutvustamise protokoll 09.06.2016.a.

¹⁴ RKHKo otsus haldusajlas nr. 3-3-1-37-11, p. 13.

Ärakuulamisõiguse tagamata jätmist loetakse ühtlasi hea halduse põhimõtte rikkumiseks.¹⁵ Euroopa Kohtu praktika kohaselt eeldab ärakuulamisõigus haldusmenetluses seda, et puudutatud isikul oleks võimalik enda arvamusi asjassepuutuvates küsimustes piisavalt selgitada ja vajadusel võtta seisukoht haldusorgani poolt tema asja menetlemisel esitatud dokumentide suhtes (vt Euroopa Kohtu 21. novembri 1991. a otsus kohtuasjas C-269/90:Technische Universität München vs. Hauptzollamt München-Mitte, EKL 1991, lk I-05469).¹⁶

Eeltoodust tulenevalt palume tungivalt avaldajatele tagada õigus ja mõistlik võimalus olla ära kuulatud ning anda selgitusi-seisukohti asjas tähendust omavate asjaolude osas, enne vastava(te) haldustoimingute – ja/või mistahes haldusotsuste vastuvõtmist.

9 Menetlusavaldused/Lõpptaotlused

Riigikohus on rõhutanud, et keskkonnaküsimuste otsustamisel tuleb lähtuda ettevaatusprintsipiist ning vajalik on arvestada suurt hulka erinevaid huvisid, pürgides nende tasakaalustamise poole, et leida konkreetset juhtumil säästva arengu ning keskkonnakaitse vajadusi arvestav sobivaim lahendus. Kuna keskkonnaasjade otsustamisel on haldusorganil ulatuslik kaalutusõigus, saab antava haldusakti sisulise õiguspärasuse ning eelnimetatud eesmärgi saavutamise tagada üksnes akti andmisele eelnev õiguspärane, tõhus ja õiglane menetlus.¹⁷

Eeltoodule tuginedes palume:

- 1. Algatada Hobuseraua tee ja selle lähiala loodusobjekti kaitse alla võtmise menetlus vastavalt käesolevale ettepanekule-taotlusele lisatud plaanile-joonisele;**
- 2. Korraldada ja tagada asjakohaste haldustoimingute ning nõuetekohase ettepaneku Keskkonnaametile esitamine loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ja kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi läbiviimiseks (koostöös Keskkonnaametiga);**
- 3. Korraldada ja tagada asjakohaste haldustoimingutega loodusobjekti dendroloogilise- ja elustiku uuringute (ekspertiisi) läbiviimine;**
- 4. Teavitada maaüksuste 19814:001:0393, 19814:001:0250, 19814:001:0220, 19814:001:0290, 19814:001:0533, 19814:001:0528, 19814:001:0230, 19814:001:0524, 19814:001:0519, 19814:001:0517, 19814:001:0510, 19814:001:0498, 19814:001:0656 omanikke loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamisest (algatamise otsuse vastuvõtmisest);**
- 5. Avaldada teade loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes Harku Vallavalitsuse omal valikul;**
- 6. Avaldada loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamise teade kohalikus ajalehes;**
- 7. Teavitada MTÜ-d Eesti Metsa Abiks loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamisest (algatamise otsuse vastuvõtmisest);**
- 8. Tagada MTÜ-le Eesti Metsa Abiks õigus ja mõistlik võimalus olla ära kuulatud ning anda selgitusi-seisukohti asjas tähendust omavate asjaolude osas, enne vastava(te) haldustoimingute – ja/või mistahes haldusotsuste vastuvõtmist;**
- 9. Peatada Harku Vallavalitsuse 11.09.2017.a. korralduse nr. 442 täitmine kuni käesolevas menetluses tehtava otsuse jõustumiseni;**
- 10. Harku Vallavalitsusel teha kanne Keskkonnaregistrisse vastavalt Keskkonnaregistri seadusele ja Keskkonnaregistri pidamise täpsustatud korrale Hobuseraua tee ja selle lähiala roheala moodustamise kohta.**

¹⁵ RKHKo otsus haldusasjas nr. 3-3-1-80-06, p. 22.

¹⁶ RKHKo otsus haldusasjas nr. 3-3-1-80-06, p. 20.

¹⁷ RKHKo otsus haldusasjas nr. 3-3-1-86-06, p. 22.

10 Lisad

Lisa 1: Kavandatava loodusobjekti plaan/joonis, 1 lk;

Lisa 2: Loodusobjekti kaitse-eeskirja eskiis, 3 lk;

Lisa 3: Keskkonnaregistri väljatrükk Harkujärve külas registreeritud palukuklaste (formica polyctena) leiukoha kohta (KLO9201041), 1 lk;

Lisa 4: Keskkonnaregistri väljatrükk Harkujärve külas registreeritud palukuklaste (formica polyctena) leiukoha kohta (KLO9201042), 1 lk;

Lisa 5: Keskkonnaregistri väljatrükk Harkujärve külas registreeritud palukuklaste (formica polyctena) leiukoha kohta (KLO9201043), 1 lk;

Lisa 6: Keskkonnaregistri väljatrükk Harkujärve külas registreeritud palukuklaste (formica polyctena) leiukoha kohta (KLO9201044), 1 lk;

Lisa 7: Keskkonnaregistri loodusobjektide maakaardi väljatrükk Hobuseraua tee 15 paikneva palukuklaste pesakuhila asukoha määratlusega, 1 lk;

Lisa 8: Harju maakonna 2003.a. teemaplaneeringu rohevõrgustike kaart, 1 lk;

Lisa 9: Eesti Looduse Fond „Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring“ K. Kohv 2007, 48 lk;

Lisa 10: Hobuseraua tee 15 DP KSH algatama jätmise otsus, 3 lk;

Lisa 11: Hobuseraua tee 15 DP KSH algatama jätmise otsuse lisa nr. 1, 22 lk.

Lugupidamisega

Linda-Mari Väli, MTÜ Eesti Metsa Abiks juhatuse liige

Roland Amos